Cărțile

Hugues Leroux

Te souviens-tu? (Plon)

O carte de-o infinită și dureroasă tristeța. Fiecare pagină, fiecare rând este un suspin. Ne aflăm în fața durerii unui tată, căruia i-a murit copilul și par'că îți pare rău că tiparul n'a putut reproduce lăcrămile, ce trebue să se fi scurs din ochi pe paginile manuscrisului.

Hugues Leroux a avut nenorocirea să-și piardă fiul în războ. Și precum fiul, a povestit odinioară agonia soldatului din: „Mort au champ d'honneur“, așa vine acum tatăl să povestească despre fiul, care s'a dus să doarmă somnul de veci alături de eroul lui. Dar nu e numai atât. Hugues Leroux îl învie din morți, îl ia cu el și cutreeră împreună țările pe unde călătorește însărcinat cu deosebite misiuni. Termină, odată cu războiul și cu pacea care vine să-i liniștească sufletul. Câtă durere și câtă superbă resemnare se desprinde din fraza următoare: „Mulțumită ție nu rătăcesc prin obscuritatea credinței, prin frigul sufletului și prin foamea inimei. Nu sunt un orfan, pentru că ești totdeauna cu mine, fiule, care mi-ai devenit tată“!

Stéphane Lauzanne

Les Hommes que j'ai vus (Fayard)

Autorul e un ziarist, dar un ziarist din aceia, care nu e nevoit să scrie pentru ca să umple coloanele unui ziar. La toate calitățile unui ziarist, mai adaogă discernământul, spiritul de observație și priceperea lucrurilor în felul unui literat. Critic independent al faptelor vremii, asvârlă în ziare, în reviste, în pamflete observațiile sale asupra oamenilor în legătura cu evenimentele zilei. Și-a adunat o parte din aceste articole și le prezintă publicului într'un strălucit mănunchiu de-o valoare literară incontestabilă, la care se adaogă farmecul actualității. In prefața care deschide paginile volumului, Stéphane Lauzanne, se recomandă ca gazetar, dar mai încolo cu cât înaintăm în miezul lucrărei sale, observăm că e ceva mai mult. Fin psiholog adâncind problemele care au agitat lumea și punându-le în legătură cu firea, tendința și perspicacitatea fiecăruia, ne dă portretele lui Wilson, Lloyd George și Clemenceau după ce ne schițează silueta lui Joffre și ne vorbește pe larg de Poincaré, omul care n'a pierdut niciodată nădejdea și care în ceasurile amare a dat curajul trebuincios celor din jurul lui.

Robert de Flers

La Petite Table (Flammarion)

Am putea spune după vechiul obicei „prietenul și colaboratorul nostru“ atât de bun prieten ne-a fost și atât de prețioasă ne-a fost colaborarea lui în uriașa noastră muncă pentru victorie. Ce-a făcut pentru noi, știm! S'a spus, s'a vorbit, s'a comentat; dar iată că acuma scrie chiar el, despre noi și despre ce-a făcut, și aflăm lucruri pe care nu le știam și pentru care îi mulțumim. Soldat și diplomat, a luat parte la lupte pe frontul româno-rus de dincolo de Siret, ne-a susținut și ne-a încurajat până în ultimul moment, când întorcându-se, după pacea de la București, în aeroplan pe deasupra tunurilor antiaeriene și dușmane din teritoriul ocupat, a adus acel mesagiu dătător de viață, prin care ni se vestea apropierea armatelor lui Berthelot.

La Paris în timpul conferinței, a scris luând apărarea bietelor țări cu „interese limitate“ și în special apărarea noastră.

Volumul său „La Petite Table“, (mescioara pe care și-a scris notele și observațiile, atât de deosebită de acea pe care își scrie neîntrecutele sale comedii pline de umor și de ironie) e mai mult de cât o frățească amintire, e un document istoric, care nu trebue să lipsească din biblioteca cea mai săracă a unui bun român.

Georges Duhamel

La confession de Minuit. (Mercure de France)

Poet și autor dramatic, Georges Duhamel, ne dă de data aceasta un roman. Regăsim pe autorul dramatic în repeziciunea cu care desfășură acțiunea, iar poetul răsare pe ici, pe colo în descrieri și în imagini, cari cu tot realizmul în care plutește acțiunea, nu-și pierd din frumusețea lor clasică. Ca literatură, romanul lui Duhamel s'ar putea pune alături de „Anomaliile“ lui Paul Bourget. Și aci e vorba de un nebun, care coprins de nevoia unui gest ciudat, suferă până la urmă consecințele lui, otrăvindu-și viața și schimbându-și firea.

Salavin e funcționar într'o instituție. Chemat într'o zi de șeful său erarhic nu se poate abține să nu-l apuce de urechi. El singur nu-și dă seama, cum i-a venit să facă ăst lucru nepermis.

E dat afară și bineînțeles în căutarea unui alt post, rămâne câtăva vreme acasă lângă mumă-sa care îl îngrijește și-l încurajează.

Șederea acasă, încetul cu încetul, îl îndreaptă către lene. Lenea aceasta îl nenorocește. Devine nesuferit și brutal. Boala, — căci numai despre o boală, poate fi vorba, — accelerează dezastrul lui moral, iar când într'o zi amorul îi apare sub chipul Marguerittei, fuge de-acasă aiurit, înebunit.

Camille Mauclair

Princes de L'Esprit. (Ollendorf)

Ideologia lui Edgar Poe, stilistica impecabilă, psihologia realistă și idealismul creștin al lui Gustave Flaubert, legăturile între opera literară a lui Villiers de L'Isle-Adam și opera literară a lui Poe și Flaubert, pagini asupra lui Delacroix și asupra lui Isabey, alcătuesc volumul lui Camille Mauclair împărțit în trei părți: *Cugetarea, Puterea* și *Farmecul.*

Dr. I. Frumusan

La Cure de Rajeunissement. (Edit. Revue Mondiale)

E o mare deosebire între felul cum ne întinerește Voronoff și cum vrea să ne întinerească dr. I. Frumusan. O parte din volumul, care apare acuma, s'a publicat fragmentar în „Revue Mondiale“ care îl și editează. Pentru români *datoria, posibilitățile* și *mijloacele de întinerire* ale doctorului Frumusan au o îndoită valoare pentru că pe cât se pare domnia sa este român.

Cartea se citește cu o rară plăcere și este însoțită de o prefață pe care o semnează Jean Finot. Iată ce scrie despre ea criticul dela „*Le Temps*“.

„Studiul e curios, plin de povețe bune, mulțumită cărora am putea străbate hotarele secolului, dorința generală a bieților muritori“.

Le Cri de Paris:

„Această lucrare va pasiona pe oameni la o oarecare vârstă. Autorul, care este unul din mari practiciani parisieni, indică cu multă precisiune mijloacele de reîntinerire a organizmului, făcându-l să funcționeze mai mult de un secol“.

Le Gaulois:

„Dr. Frumusan aduce contribuția sa la această chestiune atât de interesantă pentru speța umană.

Bulletin des Sciences:

„Nu putem de cât să urmăm povețele acestei cărți bune: La Cure de Rajeunissement“.

Ne bucură această bună primire, ce-o face critica și publicațiunile străine, mai ales când aceste elogii se adresează unuia, care ilustrând știința din țările străine nu-și uită origina sa.

Critica d-lui G. Ibrăileanu*)

Că n'avem o mișcare critică în marginile literaturiĭ noastre, este adevărat și dureros. Fie că românul se naște poet,—cum pretindea Alecsandri, fie că se naște bursier, trăește funcționar și moare pensionar, cum afirma Caragiale, el nu e pornit către critică. Iar dacă la cafenea găsește cusururĭ nu numai svarțuluĭ cotidian, ci și politiciĭ și artei,—asta n'o face nicĭ dintr'un spirit de revoltă, nici din năzuința spre maĭ bine; ci numaĭ din tendința inconștientă de-a bârfi cu și fără rost, în ceasurile de flecărială. E de ajuns să-șĭ ia ziua bună dela prietenul, în tovărășia căruia a făcut rechizitoriul cutăreĭ manifestărĭ a viețiĭ româneștĭ, pentruca acelaș cetățean—o clipă mai de vreme desgustat—să uite tot răul, pe care l-a descoperit,—și să se bucure de răcoarea amurguluĭ în Cișmigiu.

Caragiale, care a închis în cele patru acte ale „Scrisoriĭ pierdute“, toate temperamentele reprezentative ale națieĭ noastre, n'a găsit decât un cetățean turmentat. Nu însă unul indignat.

Și asta e lămuritor—pentru noi. N'avem puterea de-a ne indigna, fiindcă nu luăm nimic în serios. Dovada cea maĭ bună, este zâmbetul pe care-l stârnește orĭce articol de gazetă, în care palpită cât de cât o fărâmă de revoltă împotriva unuĭ om.

Dar n'avem nicĭ scepticismul elegant și aristocratic, care privește totul de sus, din înălțimile senine. Șovăim între aceste două atitudinĭ și alegem media burgheză: bârfeala.

In asemenea condițiĭ, un critic român e o dihanie tot așa de rară, ca—de pildă—femeea cu barbă de la panoramă. Cu deosebirea că, pe când în jurul monstruluĭ expus fac cerc toțĭ gură-cască,—în jurul criticuluĭ se face un gol simțit. Individul se ferește să s'apropie de dihanie, fiindcă n'o crede domesticită.

In pustnicia sa din Iașĭ, d. Ibrăileanu lucrează totușĭ. Venit în urma luĭ Maiorescu și Gherea, d. Ibrăileanu e primul critic literar în istoria — nu tocmai voluminoasă, a adevărateĭ literaturĭ româneștĭ.

Maiorescu a fost criticul diletant, sceptic și rafinat, care a ironizat defectele-riscând și câteva teorii. Nicĭ odată însă, nu s'a rătăcit în ceeace se numește analiza literară. A trăit în vremea luĭ Caragiale, Alecsandri și Maiorescu,—dar n'a scris un studiu asupra unuia din aceștia. A cultivat critica negativă—critica defectelor—în epoca în care era indispensabilă această critică, dar era necesară și cealaltă.

Gherea a început-o. Dar, robit generoaselor sale concepțiĭ socialiste, a fost, maĭ ales, sociologul transpus în literatură, decât criticul adevărat.

D. Ibrăileanu e deci primul, care îndrumă critica pe terenul analizeĭ literare.

Opera sa critică se reduce până în clipa aceasta—la treĭ volume: „Spiritul critic“, „Scriitorĭ și curente“ și „Note și impresiĭ“. La aceasta, trebue să adăugăm un admirabil curs de universitate, care—când va fi tipărit—va constituĭ un îndreptar teminic pentru cititorul buimac pe căile încâlcite ale scrisuluĭ de azĭ și de erĭ.

Marea calitate a d-lui Ibrăileanu este că n'a adoptat niciun sistem critic. A măsura valoarea uneĭ opere, cu scurtimea unuĭ anumit principiu,—înseamnă a privi manifestările atât de diferite ale spirituluĭ omenesc printr'o singură prizmă. Toțĭ microbiĭ pot fi studiațĭ cu acelaș aparat: microscopul. Dar nu toțĭ scriitoriĭ pot fi prețuițĭ cu acelaș sistem critic. Ba dimpotrivă chiar: cei mai de seamă — individualități puternice, nu pot fi încătușați în zalele regulilor pentrucă ei înșiși sunt excepția orĭcăreĭ regulĭ.

Cu o evidentă putere de discernământ, d. Ibrăileanu a știut aplica măsurat partea de adevăr din superbul eșafodaj de teoriĭ arbitrare ridicat de Taine; (studiul asupra d-luĭ Brătescu-Voineștĭ, de pildă). A știut alege ceva din puțina estetică pură a pedagoguluĭ doct. Brunetière. (De-aci aversiunea d-sale pentru extremiștĭ: naturaliștiĭ și decadențiĭ). A știut prețui diletantismul luĭ Faguet și, puțin, Lemaitre. (In cele maĭ multe din articolele sale și în articolul impresionist prin excelență asupra luĭ Vlahuță). A știut aplica — mai ales — principiile criticeĭ psihologice a luĭ Saint-Beuve și, cu deosebire, Paul Bourget. (In studiul asupra „Curentuluĭ Eminescu“ în special).

Aci stă importanța criticeĭ d-luĭ Ibrăileanu. D-sa stabilește legătura dintre scriitor și mediu, când această legătură există; stabilește totdeauna legătura dintre scriitor și operă, fiindcă legătura aceasta este netăgăduită; și face, în acelaș timp, și critică estetică, învederând calitățĭ și defecte. Critica sa nu este numaĭ doctrinară, numaĭ științifică, numaĭ psihologică, numaĭ estetică—ci este și doctrinară și științifică și psihologică și estetică. Cu un cuvânt, este **explicativă și educatoare.**

In disecarea uneĭ opere de artă, d. Ibrăileanu—ca un chirurg—uzează de toate instrumentele necesare. Dacă ar uza numaĭ de unul, operația ar fi anevoioasă și n'ar izbuti decât pe jumătate. D. Ibrăileanu se ocupă și de trăsăturile dominante și de amănunte. D-sa pune în lumină toate fațetele operei literare.

Dar dacă nu este adeptul unuĭ sistem—ceeace constitue o mare calitate, d. Ibrăileanu este criticul unuĭ curent. Și acesta este un defect, pentru că mărginește simțitor **conprehensibilitatea critică.** D. Ibrăileanu este criticul curentuluĭ poporanist. Deci, d-sa cere artei o anumită culoare, un rol social și un efect moralizator. Și dacă n'o spune prea fățiș, lasă să se întrevadă aceasta din preferințele sale literare. Sunt atâțĭ scriitorĭ—destul de vechĭ—cari, pentru păcatul de-a nu fi poporaniști, au fost ignorați de d. Ibrăileanu. Un alt critic—maĭ pătimaș i-ar fi criticat cu înverșunare. D. Ibrăileanu—care păstrează foarte des măsura—a lunecat asupră-le. Scriitoriĭ aceștia n'au pierdut. D. Ibrăileanu iarășĭ n'a pierdut. Dar cititorul a pierdut o serie de articole, în care ar fi găsit îndrumări utile.

D. Ibrăileanu nu este, în sfârșit, un stilist. Nici imagini, nici frază elegantă. Știe însă, să spună clar tot ce gândește și să lămurească cele maĭ abstracte chestiunĭ.

Și, pe de-asupra, d. Ibrăileanu îșĭ respectă cititorul: și în scrisul său și în prețuirea sinceră, dacă nu totdeauna dreaptă, a scrisuluĭ altora. Și asta e nespus de mult, pentru un critic.

Ultimul său volum ne stârnește un regret: că, ocupat prea mult cu cântărirea literaturiĭ momentuluĭ, d-sa nu ne-a putut da încă monografiile asupra marilor dispăruțĭ: Eminescu, Caragiale, Delavrancea, Vlahuță, Coșbuc...

ANDREI BRANIȘTE

*) Cu prilejul ultimuluĭ său volum: „Note și impresii“ (ed. Viața Românească, Iașĭ 1920).

Cortina

In țară

Teatrul Național repetă piesa originală a d-lui Sabaru: *Cain* și *Pleacă Berzele* de I. Minulescu.

Directorul teatrului împreună cu d.' Mișu Fotino, fost societar la teatrul din Craiova se ocupă de deschiderea teatrului orășenesc din Brașov. Directorul acelui teatru ar fi artistul Fotino, care a obținut frumoase succese într'un turneu făcut acum, de curând, în Ardeal.

Teatrul Regina Maria. Trecutul piesa lui Porto-Riche, după cum prevedeam, a obținut un strălucit succes cu ansamblul companiei Bulandra. E o notă bună pentru public, care stă să asculte și altfel de lucruri, când acele lucruri artistic reprezintate, izbutesc să emoționeze și să placă. Teatrul lui Porto-Riche, alcătuit din sentimente și nuanțe, din subînțelesuri sentimentale, învelite în stratul subțire al unei poezii intime, nu admite mediocritatea în interpretare. Sucesul lui depinde de jocul actorilor, așa în cât e cu atât mai strălucită biruința d-nelor *Lucia Sturdza-Bulandra* și *Tantzi Cutava* alături de artistul înțelegător de nuanțe, cald și sincer care e d. *Tony Bulandra.*

Păiajenul comedia d-lui A. de Herz se apropie de a suta reprezentație. E triumful comediei originale românești. Sălile pline care la fiecare reprezentație aplaudă pe autor și interpeți, dovedesc că *Păiajenul* va supraviețui centenarului!

Se repetă pentru viitor „Hoții“ de Schiller.

Prejudecata este titlul comediei d-lui Romulus Voinescu. Ea va fi jucată la teatrul Național.

Opera română repetă Samson și Dalila.

Opereta. Compania Elyseé pregătește reluarea operetei lui Kalman „Sylvia“.

In străinătate

La Paris s'a reprezentat în sfârșit mult așteptata piesă a lui Henri Bataille „*L'Homme à la rose*“ despre care, va vorbi în nr. viitor corespondentul nostru din Paris.

Multă discuție în jurul piesei *L'Enfant Maitre* de Henri Marx. Publicului, la teatru, îi place claritatea și situatiunile netede. Piesa lui Marx e încâlcită și prost făcută. Prolixitatea și neîndemânarea în prezintarea și desfășurarea ideilor, a indispus critica și'a îndepărtat publicul.

OTTONEL
DINING CAR ALB
VIȚĂ DE CHAMPAGNE
VIȚĂ DE RIN
DINING CAR NEGRU
Stirbey
PREFERATE DE AMATORI DE VINURI FINE.

Insemnări

Nobel

Un cititor ne întreabă cine este Nobel? Iată:

Nobel a fost pe vremuri un fel de Krupp, adică avea uzini imense unde se fabricau mijloacele de distrugere a civilizației, cu singura deosebire, că fabrica dinamita. Produsele uzinelor lui au făcut atâtea ravagii și i-au adus atâtea milioane, în cât omul, probabil ca un semn de pocăință, a dispus prin testamentul ce s'a găsit, după moartea lui, să se institue premii pentru toți aceia care luptă pentru pace.

O comisiune alcătuită din tot ce are mai distins cugetarea scandinavă, decerne în fie care an premii pentru cele mai bune lucrări științifice, literare, sociologice, pacifiste, etc.

Anul acesta se spune că premiul pentru pace va fi acordat lui Wilson, cel pentru literatură a fost dat lui Knut Hamsun, despre care am vorbit în nr. 1 al Adevărului Literar, iar cel pentru poezie se decerne acuma lui Carol Spitteler despre care se vorbește în nr. de fața,

Românii în străinătate

La Buenos Ayres, în Argentina, apare de doi ani o revistă românească „Unirea română“, care are și'o ediție spaniolă. Revista aceasta are de scop să popularizeze literatura românească în ținuturi atât de depărtate și încearcă să facă o atmosferă favorabilă culture. românești.

Lucrul nu poate de cât să ne bucure. Dacă toți românii, pe cari soarta, îi trimite prin straini, s'ar gândi să imite gestul atâtor oameni de acțiune, poate că și străinii ne-ar cunoaște mai bine, iar literatura românească bună ar putea avea o influență eficace de care s-ar putea mândri.

Teatrul românesc tradus în limbi străine

Teatrele ungare și germane din Transilvania s'au hotărât sa inscrie in repertorul lor piesele autorilor români. Au făcut o selecție din tot ce se joacă la București și până acuma s-au oprit asupra următoarelor piese, care s-au și tradus: *Napasta* de Caragiale, *Prometeu* și *Akim* de Victor Eftimiu, *Sanda* de Al. G. Florescu și *Păiajenul* de A. de Herz.

E un început, care poate aduce mai mult de cât mult dorita înțelegere. Piesele odată traduse și puse la îndemâna directorilor teatrelor din Viena și Berlin, își pot face drumul și într'acolo, așa în cât nu numai noi să reprezintăm pe scenele noastre literatura dramatică germană, dar și scenele germane să reprezintă literatura noastră dramatică.

Maxim Gorki

Nu se poate spune de Gorki, că e comunist, dar nu este nici contra-revoluționar. După o lunga și ciudată tăcere se simte de-odată împins de o energie acumulată ani de-a rândul. Inainte de revoluția rusească, el trăia la Capri, bolnav, desamăgit și plin de ură împotriva unei lumi care îl dase uitărei. Când izbucni revoluția fu cuprins de un entuziasm ce-i da credința că poate fi șeful acestei revoluți, mai ales că în multe părți bolșevicii se slujeau de numele lui pentru a aprinde flacara în care trebuia să se mistue rămășițele oligarhiei. Intors în patrie, artistul și cugetătorul, fu crud impresionat de isprăvile revoluționarilor. Lenin știu să-l împace; cunoscând sufletul oamenilor și mai ales vanitățile literaților, puse pe diferitele instituțiuni bolșevice, devizele lui Gorki.

Toată activitatea lui se reduce la organizarea artelor în „lumea nouă“ pe care o propăvăduise atâta vreme și dădu avânt marelui său talent poetic în discursuri rostite împotriva dictatorilor la *Sovienennik* și la *Novaia Iizne.*

Presimțirile oamenilor mari

Revista engleză „The Pregressive Thinker“ povestește un lucru amuzant despre *Sienkievici* și foarte interesant pentru cei ce cred în fatalitate, în puterea viselor și în presimțirile oamenilor cu o anumită structură a sistemului nervos. Iată ce povestea însuș autorul lui „Quo Vadis“:

„Pe când eram la Biaritz, făcui cunoștința cu o tânară englezoaică, cu care aveam dese convorbiri despre spiritism. După o astfel de convorbire, într'o seară, mă duc să mă culc și visez în fața unei case înalte, un dric în dosul căruia se afla un tânăr cu ochii senini îmbrăcat într'o haină albastră cu nasturi de metal. Visul acesta mă urmărește câteva nopți de-a rândul, făcându-mă nervos și certăreț.

Câteva săptămâni mai târziu mă duc la Paris.

Tânăra mea prietenă se afla de câteva zile în hotelul unde mă coborâsem. A doua zi ducându-mă să iau ascensorul, văd în fața mea groomul care conducea liftul. Băiatul acesta avea o groaznică asemănare cu tânărul zărit de-atâtea ori în visul ce mă urmărea. Invitându-mă să intru în cabina liftului, făcu acelaș gest, pe care cellalt mi-l făcea noaptea ca să intru în dric. Fu de ajuns ca să nu mă mai sui în el. Ingrijat de această întâlnire intru în camera de lectură și aud după câteva minute un sgomot asurzitor. Spaima îmi fu atât de mare în cât era aproape să leșin. Când îmi reviu, văd mai multe trupuri întinse în vestibul. Ascensorul căzând se sfărâmase iar corpul celui ce conducea ascensorul-dric zăcea printre cei omorâți.

Arta mimei

La Paris în „Maison de l'oeuvre“ o artistă, domnișoara *Maria Ricotti*, entusiasmează lumea cu o artă nouă· Arta de a mima! Arta e nouă, deocamdată, pentrucă sărbătorita artistă aduce o formulă care îi este personală. Ea exprimă complexele sentimente ale unei opere de artă prin expresiunea ce-o dă fața, ajutată foarte puțin de gesturi și de atitudini. „O seară la Grenada“, „Gelozia“, „Lionjera“ și un sketsch între „Femeea și Umbra“ sunt bucățile pe care le mimează în fața unui public, care înțelege totul, ca și cum i le-ar exprima graiul sau divina poezie a muzicei

Intinerirea

Cine nu vrea să întinerească? Cine nu vrea să reînceapă acea epocă de fericire pe care ți-o dă tinerețea, mai mult de cât gloria si de cât averea?

La *Revue Mondiale* ne adusese acum câtă va vreme o serie de articole desprinse dintr'un studiu mai lung, datorit doctorului Frumusan, în care cei interesați găseau rețeta dorită, precum găseau alți prilejul să urmărească noua descoperire a savantului doctor.

Pe noi, românii, chestiunea asta ne mai interesează și dintr'un alt punct de vedere. Savantul care se frământă în laboratorul său pentru a aduce o nouă bunătate omenirei, este român. De altfel nu era greu să ghicim aceasta citindu-i numele cu atenție. Dela Frumușeanu la Frumusan nu-i de cât un pas. Și pasul l-a făcut doctorul care și-a pus în gând să ne arăte cum ne scurtăm viața prin necunoștința ce o avem despre legile vieții și prin supunerea noastră față de prejudecățile moștenite din veacuri trecute. Dacă stabilim, ne spune doctorul Frumusan o terapeutică rațională și preventivă în momentul când începem să coborâm povârnișul vieței vom obține o întinerire.

Alături de descoperirea lui Voronof, bunele intențiuni ale lui Frumusan nu pot de cât să ne bucure.

Francois de Curel și Carl Spitteler

Cititori vor găsi în altă parte o dare de seama asupra operei literare a lui Carl Spitteler care a obținut premiu Nobel pentru poezie.

Iată cum descrie Francois de Cure pe autorul *Olimpicei Primăveri*:

Un om cu figura gânditoare, încadrată de o barbă cenușie, cobora pe strada pustie cu două coșuri ce-i atârna de fie care braț. Era într'o Marți, zi de piață și omul acela era Carl Spitteler care mergea să cumpere fructe și zarzavat. Marele poet și mândrul cetățean nu se dedea înapoi să se amestece în lumea din gura pieței și să discute cu ea dacă oul e proaspăt sau nu!...

Literatură umanitară

O revistă și în urmă „Adevărul Literar și Artistic“ făcând recenzia revistei, vorbesc de versurile d-lui Camil Petrescu, ca cele dintâi scrieri umanitariste de după război.

E nevoe în interesul adevărului să restabilim un fapt.

In Mai 1918, poetul *B. Luca* a publicat în editura „Samitca“ dela Craiova două volume: *Go goia* și „*Păcate*“.

Acolo, înainte de versurile d-lui Camil Petrescu și înainte de a se cunoaște «Le Feu» de Barbuse, (neîngăduit în Moldova) se găsesc încercări de literatură umanitară, care fac cinste poetului nostru.

S'a pus sub tipar, și va apare de sărbători, în editura librăriei Socec, **Remember,** ***1916—1918,*** de Radu D. Rosetti.

Joc de inteligență

ȘAH

PROBLEMA No. 5

de S. Herland.— București

NEGRU (3 figuri)

Re5, Dg8, Ch8

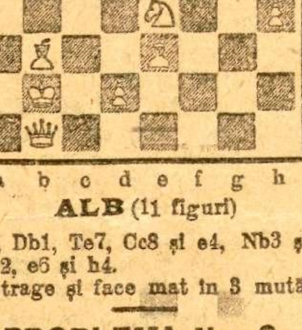

ALB (11 figuri)

Rb2, Db1, Te7, Cc8 și e4, Nb3 și e3, Pb5, d2, e6 și h4.

Alb trage și face mat în 3 mutări.

PROBLEMA No. 6

de S. Rosenfeld. — București

Alb (11 figuri): Ra5, Dh7, Tg1 și g4, Cb4 și g3, Na1 și h1, Pa7, b3 și b5.

Negru (10 figuri): Rc5, Dh5, Te7 și g5, Cf4 și f6, Nf1, Pd3, d6 și f3.

Alb trage și face mat în 2 mutări.

PARTIDA No. 3

PARTIDA FRANCEZA

Jucată la Petersburg la 11 Martie 1909.

Alb: Forgacz. *Negru:* Tartakower

1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. Cb1—c3	Cg8—f6
4. Nc1—g5	Nf8—e7
5. e4—e5	Cf6—e4 (*a*)
6. C3×e4	Ne7×g5
7. Ce4×g5	Dd8×g5
8. g2—g3 (*b*)	c7—c5
9. c2—c3	Cb8—c6
10. f2—f4	Dg5—e7
11. Cg1—f3	Nc8—d7
12. Dd1—d2	0—0 (*c*)
13. Nf1—d3	c5—c4
14. Nd3—c2	b7—b5
15. 0—0	a7—a5
16. Ta1—e1	b5—b4
17. f4—f5 (*d*)	e6×f5
18. g3—g4!	f5×g4 (*e*)
19. Cf3—g5	g7—g6 (*f*)
20. Tf1—f6	Rg8—g7
21. Te1—f1	Nd7—e8 (*g*)
22. Dd2—f4	Cc6—d8
23. e5—e6!	Ta8—a6
24. Df4 - e5!	Rg7—h6 (*h*)
25. Tf1—f5!	f7×e6
26. Cg5—f7+	De7×f7
27. Tg5—h5+!	Rh6—g7
28. Tf6×g6+	mat

a) O continuare neobișnuită și riscantă. De obicei se joacă Cf6—d7.

b) Alb intenționează să joace f2—f4 și nu trage din această cauză Cg1—f3.

c) Mai sigur era c5—c4 ceeace îndepărta Nebunul de pe diagonala b1—h7. Exceptând chiar pericolul iminent, rohada este deplasată în această pozițiune. Negru putea să vază după mutări ca c5—c4 sau chiar Ta8—c8 cum se va desfășura jocul.

d) Acest sacrificiu de pion este introducerea unei geniale combinațiuni de mat. Este demn de admirat că Alb se gândește într'o pozițiune atât de simplă a asemenea combinațiuni.

e) La f5—f4 ar fi urmat g4—g5!

f) La 19..., h7—h6 urmează 20. Cg5—h7 și Albul poate câștiga în diferite feluri, d. ex. prin Ch7—f + sau Tf1—f6!

g) La Nd7—e6 ar fi urmat 22. Cg5×e6+, f7×e6 23. Dd2—g5!

h) Singura mutare, de oarece la Rg7—g8, Alb câștigă Dama prin e6×f7+.

Revistele

Revue Mondiale

(1 Decembrie)

E epoca generalilor. După ce-au făcut războiul, acum în perioada întâia, care vine după încheerea păcei, își scriu amintirile. In toate țările care s'au luptat, căpeteniile armatelor au ceva de spus. Se desvălue acuma lucrurĭ, pe cari nici nu le bănuiam. Memoriile acelora care au condus luptele în fiorĭĭ victorieĭ și în desnădejdea înfrângerilor, sunt documente prețioase pentru aceia care în dosul frontului se dedeau la tot soiul de criticĭ maĭ toate neîntemeiate.

Acuma în ajunul reîntoarcerei lui Constantin pe tronul Greciei, când asistăm la tragicul conflict dintre națiunea care îl cere și Antanta care fără să intervie direct, caută pe căĭ lăturalnice să exercite oarecari presiunĭ, îl vedem pe regele exilat bătându-se cu pumniĭ în piept mărturisindu-șĭ dragostea pentru ceĭ care nu'l vor. Interviewuri peste interviewuri, articole și broșuri, în care uniĭ aduc argumente pentru re'întronare și alțiĭ pentru perpetuarea exilului, iar pe de-asupra contribuția acelora care au stat în contact direct cu eroiĭ dramiĭ. Generalul Regnault publică o serie de amintirĭ despre nenorocitul rege Alexandru, care fără să fie pregătit pentru tron, se găsește de-odată în situația de-a și urma părintele surghiun sau de a urca treptele unuĭ tron. Căsătorit cu o femeie din aristocrația greacă, Regele se frământă între dorul de părințĭ, grija de Antanta și dragostea de țara, în care s'a născut, dar pe care nu se gândea s'o domnească vre-odată. Generalul pare să fi fost un bun prieten al tânăruluĭ rege, mort în condițiunĭ tot atât de tragice pe cât de stupide. L'a iubit mult pe nefericitul care îșĭ tot potrivea o coroană ne ajustată pe capul luĭ, în care se frământau alte vise și alte dorurĭ. Moartea luĭ n'a adus numaĭ un doliu într'o familie liniștită și pașnică, n'a adus numaĭ căderea lui Venizelos, ci a adus încurcăturĭ care frământă întreaga Atenă în momentul de față.

Povestea viețiĭ și moartea lui Ali Pașa din Ianina, grozav de asemănătoare prin siretlicul turcilor, cu aceea a luĭ Grigore-Vodă-Ghica, e descrisă în colorĭ suggestive de către André de Maricourt.

La Revue des deux Mondes.

(1 Decemvrie).

Aci este Ernest Daudet care în „Scènes du Drame Hellénique“ nu se mulțumește numai să descrie episoade din frământarea Ateneĭ, dar arată cum fostul rege Constantin nu maĭ poate fi nici odată „actualul rege“! Cu o cruzime feroce, din care se vede convingerea luĭ Daudet, că „Tino“ nu va putea fi nicĭ odată un prieten al Antanteĭ, ni se dau câteva amănunte decisive, care dovedesc ura ce-o nutrea regele Greciei împotriva dușmanilor Germaniei. Diferite scene între rege și miniștri, aluziile care le făcea sau cuvintele care îĭ scăpau în convorbirile cu reprezentanțiĭ Antanteĭ, dovedesc cu prisosință că, regele, credea în victoria cumnatuluĭ său și prin urmare trebue să urmeze soarta ce le-a fost hărăzită tuturor învinșilor.

Entuziasmat de primirea ce se făcuse lucrăreĭ sale „Histoire de la Littérature Anglaise“, **Hippolyte Taine** se pregătea să scrie alta asupra Germanieĭ contemporane. Terminase cele două volume „l'Intelligence“ și adunase notele și fișele trebuincioase lucrărei, pe care vroia s'o înceapă. O parte din aceste note și observații culese din alte lucrări similare au și apărut în tomul al treilea din **Vie et correspondance.** La 28 Iunie 1870 el pleacă în Germanĭa și vizitează Frankfurt, Eisenach, Weimar, Lipsca și Dresda. Vroia să meargă la Berlin, dar e rechemat în țară la 28 Iulie din pricina unuĭ doliu în familie. După aceea începe războiul și e nevoit să renunțe la proectul său. Se publică acuma crâmpee din studiile ce le făcuse până atunci. Literatura critică pierde un monument de mare valoare, precum poporul german, pierde o descriere a lui, făcută cu obiectivitatea ce caracteriză spiritele înalte și vaste din rândul cărora făcea parte autorul aceleĭ interesante: „Philosophie de l'art“.

Numărul acesta ne-aduce vre-o zece poeme semnate de **Jean Richepin.** Sunt inspirate din lungul și durerosul războĭ. Impreună cu Edmond Rostand, Jean Richepin, rămâne cel maĭ de samă cântăreț al epopeiĭ. Neputând cita toate poemele în întregimea lor, ne mărginim să reproducem următorul sonet admirabil prin idee și prin forma sa lapidară:

Le retour à la Terre

T'y voilà de retour, paysan, à la Terre!
Tu reprends ton labeur d'un éternel souci.
Le héros que tu fus là-bas, tu l'es ici.
Porte-le fièrement, ton bonnet militaire.

Le chiffre de tes morts est là, sans commentaire,
Pour prouver que la France et que le Monde aussi
Te doivent leur salut, ô paysan!... Merci!
Moi, j'en reste à jamais ton humble tributaire.

Quand me viendra, bientôt, l'inéluctable jour
Du vrai, définitif et suprême retour
A la Terre, à la glèbe auguste et maternelle,

N'est-ce pas toi, mon gars, travailleur merveilleux,
Qui m'auras assuré de l'avoir, libre, en elle,
Le bon coin du bon lit où dorment les aïeux?

Raymond Poincaré se ocupă în cronica sa politică, despre soluția găsită în chestiunea orașului Fiume, cu acordul semnat de Giolitti și Vesnici la Santa Margherita Ligure; despre căderea lui Venizelos și veleitățile lui Constantin; despre acordul dintre aliați cu privire la evenimentele din Rusia.

La nouvelle Revue Française

(Octombrie)

Publică notele intime ale lui *Jules Laforgue* pe vremea când era oaspele împărătesei Augusta. Sunt scrise în 1883 și poartă titlul „Notes d'un agenda“.

Ostland

(Noembrie)

E o revistă condusă cu mare pricepere de literați sași din Sibiu. Publică în ultimul număr versuri de Alexandri și proză de N. Davidescu, ca o dreaptă dovadă că apropierea culturală dintre neamuri, pe care o dorește atât de mult, încearcă să agite și sufletul intelectualului sas. Este negreșit un început lăudabil și noi nu putem de cât să-i încurajăm, pentru că din acest schimb mutual de lucrări între scriitori de diferite neamuri ai României-Mari, se va putea aștepta un resultat bun.

L'Italo-romena.

Această publicație italo-română este condusă de un bun român, Alfredo Nicolau din Milano. Își mărește formatul, adună colaborări prețioase și apare în condiții excelente.

Ultimele numere sunt tot atât de conștiincios alcătuite ca acelea pe care le cunoaștem de mai de mult. Fără fonduri, neîncurajată de oficialitate, revista „L'Italo romena“ este azi singura revistă, care informează Italia despre stările noastre culturale.

Activitatea d-lui Nicolau pare a se lărgi, căci publicistul român are de gând să mijlocească pătrunderea pieselor românești pe scenele teatrelor din Italia. In sensul acesta au început serioase tratative între scriitorii noștri și directorii de teatru de acolo. Ne bucurăm de orice acțiune, care ne apropie de Apus, convinși fiind, că nimic nu servește mai bine cauza unui neam, cum o servește cultura lui.

Napkelet.

(Răsăritul de Soare)

E revista scriitorilor Ungurĭ din Transilvania, care recunoaște și dânsa vina intelectualilor maghiari, de-a nu să interesa de produsul cultureĭ româneștĭ și de-a micșora în dispreț valoarea artistică a literatureĭ noastre. Ca o datorie și ca o pioasă amintire față cu Alexandru Vlahuță. Napkelet aduce în traducere ungurească o nuvelă a poetuluĭ român, pe care o intitulează „Pedeapsă“, în tălmăcirea cunoscutului publicist Erdélyi. Domnul Kadar face o apoteoză a luĭ Vlahuță, într'un articol special în care însă confundă—în lipsa informației precise—pe Vlahuță cu... Coșbuc. Aceste lipsurĭ ale informărei nu sunt de loc în detrimentul acțiuneĭ și dacă revista ungurească o să urmeze cu traducerea autorilor noștri de seamă, profitul nu poate fi de cât al ei.

Muzica

(revistă pentru Cultura Muzicală) An. II. No. 12.

Apare la noĭ în condițiuni frumoase și aduce pentru iubitoriĭ de muzică informațiuni interesante cu privire la mișcarea muzicală de la noi și din streinătate.

Articolul d-luĭ Georgescu-Breazul, în care găsim date interesante asupra „Corurilor de Biserică“ a menit să atragă luarea aminte a acelora care lasă în părăsire o instituție de care nu se pot lipsi bisericile. Muzica noastră bisericească, atât de bogată, în alte vremuri, a rămas în urmă, tocmai pentru că nimeni nu se ocupă de ea.

D. Nikita Macedonsky are câteva rânduri pline de poezia „Chansonetelor“ pariziene și povestește cum se nasc și cum se răspândesc aceste producțiunĭ specifice spirituluĭ parizian.

Greoae și imposibile ca formă sunt „Aforismele“ traduse de I. O. St.

Neamul românesc pentru popor.

An. VIII. Nr. 43.

Profesorul Iorga, găsește vreme în multiplele sale ocupațiuni, să nu uite poporul care îl adoră și de care n'a uitat o clipă să se ocupe cu acea dragoste și largă solicitudine care îĭ caracteriză întreaga sa activitate politică și literară. **Fapta ticăloasă** a acelora cari au săvârșit atentatul dela Senat e povestită așa cum trebue și pe înțelesul populațiuniĭ rurale, iar **Omul cel cu meșteșugurĭ multe,** povestire de Cardaș, precum și Snoavele luĭ Tudor Pamfile sunt o admirabilă lectură pentru șezătorile țăraneștĭ în serile de iarnă.

Țăranul maĭ poate afla din această publicație tot ce se petrece în lumea largă ca și în Sfatul Țării noastre, căci d. N. Iorga care grijă să'l ție în curent și să'i primenească sufletul cu gânduri curate și sfaturi bune.

„VICTORIA“
RHUM-COGNAC
tot ce este mai bun
Reprezentanți: Lazar L. Sanft & Co.
Strada Mărăști 2 - București

ROMÂNIA BIBLIOTECA NAȚIONALĂ